

**КРИВИЧНО ПРОЦЕСНО ПРАВО
ПОНАВЉАЊЕ КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА
(Судска пракса)**

Ставови републичких и покрајинских врховних суда, као и Савезног суда, који се односе на понављање кривичног поступка груписани су по редоследу који одговара законском току регулisaња овог института. На тај начин, може се лакше пратити његова примена у пракси, а истовремено уочити ситуације код којих је, због одређених правних празнина, судска пракса изградила посебна правила поступања.

У првом реду, издвојени су ставови који се тичу неправог и правог понављања кривичног поступка, а затим су код случајева неправог понављања изложени: 1. а) елеменат правноснажности претходних пресуда и б) изрицање једне казне за дела у стицању. При томе су издвојени случајеви код којих је изражен став: 1б) да суд не може узети у обзир већ издржане казне; 2б) да суд не може ценити правилност појединачних казни и 3б) да суд не може узети у обзир околности које су се појавиле после правноснажности неких од претходних пресуда. 2. Што се тиче самог поступка неправог понављања, указано је на праксу неких суда у погледу: а) несаслушања противне странке; б) неприбављања комплетних списа од суда чије се пресуде преиначују и в) достављања нове пресуде судовима чије су пресуде преиначене.

Код правог понављања кривичног поступка издвојени су: 1. понављање поступка који је окончан решењем о примени мере безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи; 2. разлози за право понављање; а) чињенице које не могу довести до ослобођења осуђеног или његове осуде по блажем закону; б) докази који немају карактер нових доказа у смислу чл. 404. ст. 1. т. 4. ЗКП и в) продужено кривично дело; 3. доказивање чињеница због којих се тражи понављање кривичног поступка — а) непосредно доказивање лажног исказа сведока; б) непосредно доказивање лажног исказа вештака и в) дужност прибављања нових доказа. 4. Издвојени су, такође, субјекти који могу, одн. не могу да поднесу захтев за понављање кривичног поступка — а) могућност оштећеног као тужиоца да поднесе захтев за понављање кривичног поступка и б) немогућност оца осуђеног да поднесе захтев за понављање поступка за живота осуђеног 5. У пракси се, као спорно,

појавило и питање рока за подношење захтева за понављање кривичног поступка на штету осуђеног: а) рок у случају када је претходни поступак окончан пресудом и б) рок у случају када је претходни поступак окончан решењем.

6. У погледу самог поступка по захтеву за понављање, ставови врховних судова односе се на: а) питање надлежности суда који одлучује о захтеву за понављање кривичног поступка; б) извиђање чињеница, одн. доказа који се наводе у захтеву за понављање поступка — 1б) без присуства окривљеног, одн. 2б) без присуства браниоца; в) оцену доказа наведених у захтеву за понављање кривичног поступка; г) доношење одлуке о дозволи понављања и д) само понављање кривичног поступка — 1д) правила која важе за нови поступак и 2д) пресуда у новом поступку. Поред тога, указано је и на: 7. утицај застарелости на понављање кривичног поступка, као и 8. случај понављања поступка поводом захтева за заштиту законитости.

А. Ставови врховних судова који се односе на понављање кривичног поступка.

І НЕПРАВО ПОНАВЉАЊЕ КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА

1. Случајеви неправог понављања кривичног поступка

а) Елементи правноснажности претходних пресуда

По чл. 401. ст. 1. т. 1. ЗКП (чл. 369. ст. 1. т. 1)⁽¹⁾ правноснажна пресуда може се преиначити и без понављања кривичног поступка ако је у две или више пресуда против истог осуђеног правноснажно изречено више казни, а нису примењене одредбе о одмеравању једне казне за дела у стицају. Међутим, кад је у конкретном случају првостепени суд поступио и у односу на једну пресуду која још није постала правноснажна, јер није било одлучено о жалби коју је оптужени против те пресуде изјавио, тада није било законских услова за преиначење пресуда у смислу цитираног законског прописа, па је онда првостепени суд у својој новој пресуди и одлуци о казни прекорачио овлашћење које суд има по закону и остварио повреду кривичног закона из чл. 365. ст. 5. ЗКП (чл. 335. т. 5).

(ВСХ, Кж 823/69-3 од 12. VI 1969., Преглед праксе Врховног суда Хрватске за 1969. годину, Загреб 1970, стр. 80).

б) Изрицање јединствене казне за дела у стицају.

1б) Потреба да казна по ранијој правноснажној пресуди није издржана.

За преиначење две или више пресуда у смислу чл. 401. ст. 1. т. 1. ЗКП, којима је против истог осуђеног правноснажно изречено више казни — претпоставка је да постоји законска могућност за изрицање јединствене казне за кривична дела из пресуда. Изрицање јединствене

⁽¹⁾ Код свих судских одлука које су донете пре Закона о кривичном поступку од 1976. год. наведене су и одредбе овог закона, као и чланови претходног закона (у загради), како би се сачувала њихова аутентичност.

казне је, пак, могућно само у случају ако казне изречене тим пресудама нису издржане. То произилази из одредбе чл. 48. КЗ СФРЈ, јер сасвим је разумљиво да у случају ако је казна изречена ранијом пресудом издржана, да онда нема ни основа ни потребе изрицати јединствену казну којом би била обухваћена и та ранија изречена а већ издржана казна.

(ВСС, Кзз. 57/77 од 24. XI 1977. године, Билтен судске праксе Врховног суда Србије, Београд 1978, бр. 3, стр. 11).

Код изрицања јединствене казне за дела у стицају суд не оцењује правилност појединачних казни изречених правноснажним пресудама.

Кад се ради о поступку преиначавања правноснажних пресуда и без понављања кривичног поступка у смислу чл. 401. (369) ЗКП, суд мора узети као утврђене казне за које је осуђени већ правноснажно осуђен појединим пресудама, те не може дирати у те казне, већ изрећи једну казну применом одредаба о одмеравању једне казне за дела у стицају. Притом не може у том поступку оцењивати правилност појединачних казни изречених правноснажним пресудама.

(ВСХ, Кж 671/71-3 од 13. V 1971., Преглед судске праксе Врховног суда Хрватске у години 1971. I, Загреб 1971, стр. 111).

36) Код изрицања јединствене казне за дела у стицају суд не узима у обзир околности настале после правноснажности пресуда.

Код неправог понављања кривичног поступка и спајања казни из правноснажних пресуда изрицањем једне казне за дела у стицају у смислу чл. 401. (369) ЗКП, не узимају се у обзир околности од значаја за казну у смислу чл. 41. ст. 1. КЗ СФРЈ (чл. 38. КЗ) које су настале после правноснажности пресуда, него се нова казна изриче само на основу оних околности које су у редовном кривичном поступку биле узете и цењене код одмеравања казни. Ово зато што се код изрицања казне у смислу чл. 401. ЗКП само примењују одредбе о стицају. Нове пак околности могу послужити као основ за примену неког другог ванредног правног средства (ванредно ублажавање казне).

(ВСС, Кж. I. 118/75 од 7. II 1975. године, Билтен судске праксе Врховног суда Србије, 1976, бр. 1, стр. 14).

2. Поступак неправог понављања кривичног поступка

а) Несаслушавање противне странке

Код преиначавања правноснажне пресуде без понављања кривичног поступка у смислу чл. 401. (369) ЗКП запажено је да судови не примењују одредбу чл. 401. ст. 5. (чл. 369. ст. 4.) ЗКП, тј. кад приме предлог јавног тужиоца да не саслушавају противну странку. Посебно је то случај кад се осуђени налази на издржавању казне, а предлог за преиначење пресуде поднесе јавни тужилац. У будућем раду такав пропуст ваља отклонити и увек саслушати и противну странку о предлогу за преиначење пресуде.

Објашњење радне групе за проучавање проблематике новелираног ЗКП формирана у Врховном суду Хрватске, Преглед праксе Врховног суда Хрватске за 1969. годину, Загреб 1970, стр. 80). ⁽¹⁾

б) Неприбављање комплетних списа од судова чије се пресуде преиначују

Запажено је да судови врше преиначење правноснажних пресуда а да претходно не прибаве комплетне списе свих тих суђења, него се задовоље увидом у препис пресуда. На тај начин често долази до повреда закона, јер судови немају увида у све податке списка, па долази до неправилних изрека о урачунавању у нову казну временаведеног у притвору и на издржавању казне, а нису ретки случајеви да истовремено два суда у погледу једне те исте раније пресуде примењују пропис чл. 401. (369) ЗКП, па долази до повреде закона, која се тада исправила искључиво захтевом за заштиту законитости. Зато је потребно у сваком случају прибавити све списе у којима су изречене правноснажне пресуде које се морају преиначити у смислу чл. 401. ЗКП и изрећи једна казна за сва дела.

(Објашњење радне групе..., Преглед праксе Врховног суда Хрватске за 1969. годину, Загреб 1970, стр. 80).

в) Достављање нове пресуде судовима чије су правноснажне пресуде преиначене

Приликом враћања списка првостепеном суду ваља у те списе приложити и нову пресуду, да би у случају нових поступака други суд имао увид да је већ дошло до примене прописа чл. 401. (369) ЗКП и да је ранија првостепена пресуда преиначена.

(Објашњење радне групе..., Преглед праксе Врховног суда Хрватске за 1969. годину, Загреб 1970, стр. 80).

II ПРАВО ПОНАВЉАЊЕ КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА

1. Понављање кривичног поступка који је окончан решењем о изрицању мере безбедности

И онда кад је према учиниоцу на темељу чл. 63. КЗ СФРЈ и чл. 494. ЗКП (чл. 61. КЗ и чл. 455. ЗКП) изречена мера безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи (раније упућивана у завод за друштвено болесна лица или други завод за чување и лечење) — могуће је одлучивати о захтеву за понављање кривичног поступка у смислу одредаба чл. 404. ст. 1. т. 4. ЗКП (чл. 372. ст. 1. т. 4), кад се утврди да та особа уопште није учинила кривично дело у односу на које је вођен кривични поступак и изречена мера безбедности, будући да је у кривичном поступку могуће ту меру безбедности изрећи само ако је утврђено на основу проведених доказа да је окривљени учинио одре-

¹⁾ У раду се наводи неколико објашњења Радне групе за проучавање проблематике новелираног ЗКП јер и она, као и судске одлуке, садрже став врховног суда у погледу одређених института.

Бено кривично дело, те да је у време извршења тог дела био неурачуњлив (чл. 494. ст. 3. ЗКП).

(ВСХ, Кж 670/71- Зод 24. VI 1971., Преглед судске праксе Врховног суда Хрватске у години 1971. I, Загреб 1971, стр. 111).

2. Разлози за понављање кривичног поступка

а) Околности које не могу довести до ослобођења осуђених или њихове осуде по блажем закону, чл. 404. ст. 1. т. 4. ЗКП .

1а) Захтеви двојице саучесника за понављање кривичног поступка одбачени су. Осуђени су у својим захтевима покушали да већи део кривице пребаце један на другог, а што је било истицано и у расправном поступку и било оцењено у пресуди првостепеног суда. И када би се у поступку за понављање кривичног поступка утврдило да је код појединог осуђеног постојао већи или мањи интензитет у заједничком деловању те околности у смислу чл. 404. ст. 1. т. 4. ЗКП (чл. 372. ст. 1. т. 4) не би могле проузроковати ослобођење осуђених или њихову осуду по блажем закону.

(ВСХ, Кж 148/69 од 15. VI 1969., Преглед праксе Врховног суда Хрватске у 1969. години, Загреб 1970, стр. 81).

2а) Решењем окружног суда одбачен је захтев осуђеног за понављање кривичног поступка довршеног правоснажном пресудом истог суда којом је подносилац захтева оглашен кривим и осуђен за тешко кривично дело против опште сигурности из чл. 273. ст. 2. у вези са чл. 271. ст. 1. КЗ.

Против овог решења изјавио је жалбу осуђени инсистирајући на извођењу нових доказа о лошем здравственом стању погинуле за живота, услед чега је дошао до њене убрзане смрти после удеса. У доказ тога жалилац је предложио судско-медицинско вештачење, сматрајући да би оно довело до новог чињеничног стања које би било од утицаја на његову кривичну одговорност.

Врховни суд је ову жалбу као неосновану одбио.

Из образложења:

„Закон не прави разлику да ли је лице које је кривицом возача страдало у саобраћајном удесу било пре своје смрти здраво или болесно, младо, средовечно или старо, те и да ли би, да није било удеса, живело краће или дуже. Законом заштећено добро јесу животи људи, без обзира на њихова лична својства. Сходно томе, уколико би и стајала околност да је унесређена бициклисткиња за живота боловала од такве болести која је имала или могла имати утицаја на брже наступање смртног исхода после повреде задобијених у саобраћајној несрећи, та околност не би имала утицаја на постојање кривичне одговорности проузроковача удеса. Ово с обзиром на то да је несумњиво доказано да је смрт настрадале бициклисткиње била насилна и да је повреде задобила од удара возила којим је управљао осуђени.

(Пресуда Врховног суда Србије Кж II 576/75 од 16. X 1975., Збирка судских одлука, 1977, књ. 2, св. 2, стр. 45).

б) Докази који немају карактер нових доказа у смислу чл. 404. ст. 1. т. 4. ЗКП.

16) Захтев за понављање кривичног поступка, који се заснива на налазу стручњака ангажованог од стране одбране, ван кривичног поступка, одбациће се као процесно неодогавајући уколико се захтев не заснива на новој чињеници или доказу који, у налазу вештака датом током кривичног поступка, није обухваћен.

Налаз и мишљење стручњака ангажованог од стране одбране, који се заснива на идентичном чињеничном материјалу, али даје противречно или измењено мишљење ранијем налазу, где се, дакле, ради о различитом тумачењу истих чињеница (трагова), о различитој примени правила струке, не може се сматрати новим доказом, то ће суд поступити у смислу члана 407. ст. 1. (чл. 375. ст. 1.) ЗКП.

(Став седнице Кривичног одељења Врховног суда Војводине од 23. XI 1976. год., Гласник Адвокатске коморе Војводине, 1977, бр. 3, стр. 37).

26) Налаз и мишљење лекара који је после три године по догађају у грађанској парници на основу исте медицинске документације која је била подлога у кривичном поступку за доношење осуђујуће пресуде, изјавио да та документација не даје сигуран основ за закључак да се у наведеном случају радило о потресу мозга као тешкој телесној повреди, не представљају нови доказ који би у смислу чл. 404. ст. 1. т. 4. ЗКП (чл. 372. ст. 1. т. 4) био подесан да се на основу њега допусти понављање кривичног поступка. Ово због тога што су наведене повреде на основу исте документације биле предмет оцењивања првостепеног и другостепеног суда и потрес мозга био оцењен као тешка телесна повреда и доследно томе судови у кривичном поступку правилно квалификовали кривично дело као кривично дело из чл. 41. ст. 1. КЗ Хрватске (чл. 141. ст. 1. КЗ).⁽¹⁾ Стога налаз и мишљење новог вештака не представљају нове чињенице нити нови доказ који би, у вези с ранијим доказима, био подесан да проузрокује ослобођење осуђеног или осуду по блажем закону.

(ВСХ, Кж 1494/68-3 од 28. XI 1968., Преглед праксе Врховног суда Хрватске за 1968. годину, Загреб 1969, стр. 95).

36) Не може се сматрати новим доказом подобним за понављање кривичног поступка налаз и мишљење вештака за саобраћај који се заснива на проучавању списка, без дела записника о увиђању, фото-снимка са скицом лица места и пресуде, а који није учествовао у раније окончаном кривичном поступку.

(Пресуда ВС Војводине, Кж 1162/75 од 28. X 1975., Гласник Адвокатске коморе Војводине, 1977, бр. 4).

в) Продужено кривично дело, чл. 404. ст. 1. т. 6. ЗКП

1в) Накнадно откривање радње осуђеног лица, које са радњама за које правноснажно осуђено чине продужено кривично дело, не могу бити предмет нове оптужбе, већ под условима из члана 404. ст. 1. т. 6. могу бити основ за понављање кривичног поступка.

(Општински суд у Ђуприји, К-бр. 227/77 од 12. I 1978. године, Билтен судске праксе Врховног суда Србије, 1978, бр. 8—9, стр. 12 и Решење

⁽¹⁾ Усаглашавање са одредбама нових кривичних закона извршено је у зависности од тога који је републички, одн. покрајински врховни суд донео одлуку која се излаже.

Врховног суда Босне и Херцеговине Кж 1151/74 од 15. XI 1974., Збирка судских одлука, 1976, књ. 1, св. 3, стр. 65).

2в) Кад је оптужени проглашен кривим због кривичног дела недопуштене трговине из чл. 113. КЗ Хрватске (чл. 226. КЗ) извршеног у времену од 1960. до конца 1962. правомоћном пресудом од 11. листопада 1963., а која је постала правомоћна 16. сијечња 1964., тада тај исти оптужени не може бити без понављања кривичног поступка у смислу члана 404. ст. 1. т. 6. ЗКП (чл. 380. ст. 1. т, 6) проглашен кривим за ново кривично дело недопуштене трговине из исте продужене делатности извршене у 1963. години.

(ВСХ, Кж 1742/66 од 28. XII 1966., Преглед праксе Врховног суда Хрватске за 1966., Загреб 1967, стр. 35).

3. Доказивање чињеница на основу којих се тражи понављање кривичног поступка

а) Неподесно доказивање лажног исказа сведока

1а) Други докази на основу којих се доказује да је исказ сведока лажан долази у обзир у смислу чл. 404. ст. 2. ЗКП (чл. 372. ст. 2) само онда ако је сведок умро или ако постоје околности које искључују кривично гоњење. У сваком другом случају наводни лажни исказ сведока као подлога за понављање кривичног поступка треба доказати правноснажном пресудом.

Стога чињеница да је против сведока покренут кривични поступак због кривичног дела из чл 186. КЗ Хрватске (чл. 283. КЗ), али да није довршен јер се тај сведок налази привремено у иностранству — не представља случај из чл. 404. ст. 2. ЗКП.

(ВСХ, Кж 577/69-3 од 21. V 1969., Преглед праксе Врховног суда Хрватске за 1969. годину, Загреб 1970, стр. 80 — 81).

2а) На подлози писмене изјаве сведока о томе да је дао лажан исказ у ранијем поступку не може се дозволити понављање кривичног поступка, ако се против таквог сведока може спровести поступак за кривично дело давања лажног исказа из чл. 283. Кривичног законика и исходити правоснажна пресуда.

(Пресуда Врховног суда Југославије Кз 65/67 од 6. IX 1967. године, Збирка судских одлука 1967, књ. XII, св. 3, стр. 65).

б) Неподесно доказивање лажног исказа вештака

Уколико осуђени у свом захтеву за понављање кривичног поступка доводи у сумњу правилност поступања вештака који су вршили дактилоскопско вештачење, односно истинитост њихових налаза и мишљења, онда се будући да би такво поступање вештака представљало кривично дело, такве чињенице морају по чл. 404. ст. 2. ЗКП (чл. 372. ст. 2) у вези ст. 1. доказивати правоснажном пресудом којом су наведена лица проглашена кривим за односно кривично дело (осим ако су она умрла или ако постоје околности које искључују кривично гоњење, што овде није случај). Будући да осуђени није поднео такву пресуду којом би доказао наведене чињенице, то није остварен разлог из чл. 404. ст. 1. т. 1. и 2. ЗКП за понављање кривичног поступка.

(ВСХ, Кж 1735/68-3 од 19. XII 1968., Преглед праксе Врховног суда Хрватске за 1968. годину, Загреб 1969, стр. 94).

в) Дужност прибављања нових доказа

Суд није овлашћен да осуђеном прибавља нове доказе, јер у смислу чл. 404. ст. 1. т. 4. ЗКП (чл. 372. ст. 1. т. 4) нове чињенице и нове доказе који су подесни да проузрокују ослобођење лица које је било осуђено или његову осуду по блажем или строжем кривичном закону итд., да би се тражило понављање поступка, треба да изнесе односно поднесе осуђени, одн. лице које ставља захтев за понављање кривичног поступка. (ВСХ, Кж 1469/68-3 од 19. XI 1968., Преглед праксе Врховног суда Хрватске за 1968. годину, Загреб 1969, стр. 95).

4. Субјекти који су овлашћени, одн. нису овлашћени да поднесу захтев за понављање привичног поступка

а) Могућност оштећеног као тужиоца да поднесе захтев за понављање кривичног поступка

Кад је по захтеву оштећеног као тужиоца вођен кривични поступак против истог окривљеног лица због истог кривичног дела, па у извињају⁽¹⁾ решењем суда правоснажно обустављен, онда, у случају да је оштећени поднео пријаву и предложио да се против окривљеног настави кривични поступак, суд не може поступак обуставити на основу чл. 171. ст. 1. т. 3. ЗКП (чл. 146. ст. 1. т. 4) истичући приговор пресуђене ствари, без обзира на погрешно схватање оштећеног као тужиоца да се ради о новој пријави и без обзира што је он свој поднесак назвао кривичном пријавом уместо захтевом за понављање кривичног поступка у смислу чл. 405. ст. 1. ЗКП (чл. 379. ст. 1). Уместо доношења решења о обустављању новог поступка, суд је дужан да оцени да ли се докази, које је оштећени као тужилац навео, могу третирати као нови докази и да ли су се према томе стекли услови за поновно покретање кривичног поступка.

(ВСХ, Кж. 1772/66 од 18. XI 1966., Преглед праксе Врховног суда Хрватске за 1966. годину, Загреб 1967, стр. 70).

б) Немогућност оца осуђеног да поднесе захтев за понављање кривичног поступка за живота осуђеног

Отац осуђеног, док осуђени живи и налази се на издржавању казне, није овлашћен да поднесе захтев за понављање кривичног поступка у корист осуђеног, нити то може учинити преко адвоката кога би сам овластио да у име осуђеног поднесе захтев. После довршеног кривичног поступка пуномоћник кога узме отац осуђеног може се сматрати само његовим — очевим пуноћником, а никако не и браниоцем осуђеног којег би за њега узео отац по чл. 67. ст. 3. ЗКП (чл. 66. ст. 3). Лица наведена у чл. 67. ст. 3. ЗКП могу за окривљеног узети браниоца само до окончања редовног кривичног поступка, а никако не и за подношење ванредног правног лека, у овом случају захтева за понављање кривичног поступка. У противном би се у ствари изиграла одредба чл. 405. ст. 1. ЗКП (чл. 373. ст. 1), по којој лица наведена у чл. 360. ст. 2. ЗКП (чл. 330.

(¹) Иако се по ЗКП више не води извињај случај је приказан јер аналогна ситуација настаје и у случају када је обустављена истрага.

ст. 2) нису иначе овлашћена да за живота осуђеног у његову корист подносе захтев за понављање кривичног поступка. Такав захтев ваља по чл. 407. ст. 1. ЗКП (чл. 375. ст. 1) одбацити, као захтев кога је поднело неовлашћено лице.

(BCX, Кж 1513/68-3 од 28. XI 1968., Преглед праксе Врховног суда Хрватске, 1968. година, Загреб 1969, стр. 48).

5. Рок за подношење захтева за понављање кривичног поступка на штету осуђеног

а) Рок од шест месеци за понављање кривичног поступка који је окончан пресудом

Рок од 6 месеци за подношење захтева за понављање кривичног поступка на штету лица против којег се водио кривични поступак, — односи се само на оне случајеве у којима је ранија одлука била донета у облику правоснажне осуђујуће или ослобађајуће пресуде. Ово зато што се пропис чл. 405. ст. 2. ЗКП (чл. 373. ст. 2), којим се предвиђа таква забрана, — категорички односи само на ранију пресуду, због чега се тај рок — као изричито предвиђени изузетак, — и не може односити на оне случајеве у којима ранија одлука није донета у виду осуђујуће или ослобађајуће пресуде.

(Став седнице Кривичног одељења ВСС од 17. III 1976. године, Врховни суд Србије, Билтен судске праксе, 1976, бр. 8—9, стр. 5).

б) Рок дужи од шест месеци за понављање кривичног поступка који је окончан решењем

Понављање кривичног поступка на штету окривљеног, који није довршен пресудом, дозвољено је и после протека рока од 6 месеци од сазнања за нове чињенице или нове доказе.

(ВС Србије, Кж. II. 258/75 од 13. V 1975. године, ВСС, Билтен судске праксе, 1976, бр. 1, стр. 14).

6. Поступак по захтеву за понављање кривичног поступка

а) Надлежност суда

Према пропису чл. 406. (чл. 374) ЗКП о захтеву за понављање кривичног поступка одлучује суд који је у ранијем поступку судио у првом степену. У општинском суду о захтеву одлучује веће из чл. 23. ст. 6. ЗКП (чл. 18. ст. 3), а кад у општинском суду такво веће није могло бити формирано, одлуку ће у смислу чл. 555. ст. 3. (чл. 513. ст. 3) ЗКП донети судија појединац тог општинског суда.

(BCX, Кж 396/69-3 од 2. IV 1969., Преглед праксе Врховног суда Хрватске за 1969. годину, Загреб 1970, стр. 81).

б) Извиђање чињеница, одн. доказа наведених у захтеву за понављање кривичног поступка

1б) Извиђање чињеница без присуства окривљеног

— У поступку за понављање кривичног поступка у смислу чл. 407. ст. 2. ЗКП (чл. 375. ст. 2) није учињена повреда закона нити повређено право осуђеног, када он није био обавештен о саслушању сведока предложених у поступку понављања кривичног поступка и кад није присуствовао њиховом саслушању. Ова саслушања проведена су у оквиру извида из чл. 407, ст. 2 (чл. 375. ст. 2), а ти извиди немају карактер истражних радњи

којима могу под одређеним условима присуствовати странке, чл. 225. у вези чл. 168. ЗКП (чл. 210. у вези чл. 156).

(ВСХ, Кж 1510/68-4 од 15. I 1969., Преглед праксе Врховног суда Хрватске за 1969. годину, Загреб 1970, стр. 81).

2б) Извиђање чињеница без присуства браниоца осуђеног

Околност да је суд, — поступајући по захтеву осуђеног за понављање кривичног поступка — извиђање чињеница и доказа вршио без присуства браниоца осуђеног — не представља битну повреду одредаба кривичног поступка из чл. 364. ст. 2 (чл. 334. ст. 2) ЗКП, јер суд тада врши извиђање ради провере навода из захтева, а у оквиру тих извиђања није ни био дужан да обезбеђује присуство браниоца.

(Врховни суд Србије, Кж II. 680/76 од 16. XII 1976. године, ВСС, Билтен судске праксе, 1977, бр. 8—9, стр. 4).

в) Оцена доказа наведених у захтеву за понављање кривичног поступка

1в) И ванрасправно веће суда, које решава о предлогу за понављање кривичног поступка, овлашћено је да оцењује да ли су понуђени докази, кад се упореде са онима који су већ изведени у поступку који је правоснажно довршен такве природе да би, уколико се они утврде као истинити, могли довести до ослобађајуће пресуде или до осуде лица које је било ослобођено од оптужбе. То оцењивање је по своме карактеру друкчије од онога које обавља расправно веће на темељу оценом одређених изведених доказа утврђује постојање или непостојање неке чињенице. (ВСХ, Кж 817/66 од 24. V 1966., Преглед праксе Врховног суда Хрватске за 1966. годину, Загреб 1967, стр. 70—71).

2в) Приликом одлучивања о захтеву за понављање кривичног поступка ванрасправно веће може одлучивати само да ли су поднесени докази, с обзиром на њихов садржај и доказну снагу, такви да могу да доведу у сумњу правилност чињеничног стања утврђеног у ранијем поступку односно веродостојност доказа изведених у том поступку, те захтев може одбити само када нађе да очигледно нису подесни за то, али никако не може улазити у коначну оценом веродостојности тих доказа. (Преглед праксе Врховног суда Хрватске за 1966. годину, Загреб 1967, стр. 71).

д) Дозвола понављања кривичног поступка

(Жалба на решење о дозволи понављања кривичног поступка)

Жалба на решење суда којим је дозвољено понављање правоснажно довршеног кривичног поступка, — дозвољена је сходно члану 394. ст. 1 (чл. 362. ст. 1) Закона о кривичном поступку, пошто ниједном одредбом овог закона није изричито одређено да таква жалба није дозвољена. На дозвољеност жалбе указује и одредба чл. 408. ст. 5 (чл. 376. ст. 5) ЗКП која претпоставља претходну правоснажност решења којим се дозвољава понављање кривичног поступка.

(Правно схватање усвојено на седници Кривичног одељења Врховног суда Србије од 17. III 1976. године, Билтен судске праксе, 1976, бр. 4. стр. 2).

г) Понављање кривичног поступка

1г) правила која важе за нови поступак

Другостепени суд испитује пресуду суда првог степена само у оном делу у којем се побија жалбом, с тим да увек мора по службеној дужности испитати да ли постоје повреде закона наведене у чл. 376. ст. 1. т. 1. и 2. ЗКП (чл. 346. ст. 1. т. 1. и 2).

Ово процесно правило очигледно важи не само у редовном поступку већ и у случају кад првостепени суд у поступку за понављање кривичног поступка доноси пресуду против које је изјављена жалба, чл. 409. ст. 3. ЗКП (чл. 377. ст. 3), а што следи из одредбе чл. 409. ст. 1. ЗКП (чл. 377. ст. 1), према којој за поступак који се води на основу решења којим је дозвољено понављање кривичног поступка, важе исте одредбе као и за први поступак.

Кад је у конкретном случају јавни тужилац изјавио жалбу против првостепене пресуде донесене у поступку понављања и то само због одлуке о казни, сматрајући да је изречена казна преблага, другостепени суд је био овлашћен да оцењујући основаност жалбе јавног тужиоца, испитује првостепену пресуду само у оквиру изјављене жалбе...

(Врховни суд Југославије, Кж 27/70 од 29. V 1971. у односу на пресуду Врховног суда Хрватске, Кж 78569 од 2. IX 1969., Преглед судске праксе ВС Хрватске у години 1971, I, Загреб 1971, стр. 108).

2г) Пресуда у новом поступку

(Обавезан елеменат нове пресуде)

Након допуштеног понављања кривичног поступка у корист осуђеног из разлога из чл. 404. ст. 1. т. 4. (чл. 380. ст. 1. т. 4) ЗКП првостепени суд изрекао је нову пресуду:

а) којом је пропустио да у смислу одредбе чл. 409. ст. 3. (чл. 385. ст. 3) ЗКП одлучи о ранијој пресуди у смислу њеног „...стављања ван снаге или остављања пресуде на снази“,

б) којом је неправилно осуђеног поново прогласио кривим за чињеничко и правно исто дело односно кривично дело као и у претходној пресуди у односу на коју је било допуштено понављање кривичног поступка због разлога из чл. 404. ст. 1. т. 4. ЗКП,

в) којом је незаконито осуђеном одмеравао казну и то због истог кривичног дела као и у ранијој пресуди, чл. 41. ст. 2. КЗ Хрватске (чл. 141. ст. 2. КЗ) и то преиначивши казну у корист осуђеног.

(ВСХ, Кж 3260/63, Преглед праксе Врховног суда Хрватске за 1964. годину, Загреб 1964, стр. 41).

7) Утицај застарелости на понављање кривичног поступка

Кад је у односу на једно лице наступила застарелост гоњења за то кривично дело, онда није допуштено понављање кривичног поступка на штету ослобођеног лица.

(ВСХ, Кж 833/66 од 2. VI 1966., Преглед праксе Врховног суда Хрватске за 1966. годину, Загреб 1967, стр. 71).

8) Понављање кривичног поступка поводом захтева за заштиту законитости

И у случају кад је захтев за заштиту законитости подигнут на штету окривљеног, суд који одлучује о захтеву овлашћен је да побијану одлуку укине и нареди да се одржи нов главни претрес због тога што постоји основана сумња да је чињенично стање у побијеној одлуци у погледу одлучних чињеница на штету окривљеног погрешно или непотпуно утврђено.

(Кзс-15/75 од 23. V 1975., Савезни суд, Билтен судске праксе, 1975, бр. 1, стр. 30).

Б. Анализа судске праксе

Да би се сагледала примена ванредног правног лека понављања кривичног поступка, а нарочито да би се запазила конгруенција праксе или њено одступање од правних норми које овај институт регулишу, потребно је извршити груписање изложених ставова врховних судова према другачијем критеријуму од оног који истиче његов законом нормирани редослед. Анализа изложених ставова захтева њихово груписање не према законском току по коме су они претходно распоређени, већ према њиховој сличности, одн. заједничким карактеристикама да представљају тумачење законских одредаба, затим тумачење извесних ситуација које нису законом регулисане (правне празнине) или представљају претечу извесних одредаба Закона о кривичном поступку од 1976. године. Поред тога, посебну групу чине ставови у којима је указано на погрешну примену законских одредаба од стране суда или на погрешно улагање овог правног лека од стране његових титулара.

1. Ставови који представљају тумачење законских одредаба

У теорији се тумачење правне норме која постоји обележава као „тумачење у ужем смислу“, а тумачење правне норме која не постоји, тј. правне празнине као „тумачење у ширем смислу“⁽¹⁾. Изложени ставови судске праксе настали су, такође, из потребе да се утврди прави смисао неке правне норме или да се отклони, одн. попуни правна празнина, па, отуда, и у оквиру њих можемо издвојити ставове који представљају пример првог, одн. другог облика тумачења.

Тумачење закона у ужем смислу налазимо и код неправог и код правог понављања кривичног поступка. Кад је реч о неправом понављању, овој категорији ставова припадају следећи: да казна по ранијој правоснажној пресуди није издражана (I, 1, 1, 16); да суд код изрицања јединствене казне за дела у стицању не оцењује правилност појединачних козни изречених правоснажним пресудама (I, 1, 26) и да код изрицања јединствене казне за дела у стицају суд не узима у обзир околности настале после правноснажности пресуда (I, 1, 36).

Код случајева правног понављања срећемо, такође, бројне ставове који представљају тумачење неких законских одредаба, а тичу се: околности које не могу довести до ослобођења осуђених или њихове осуде по блажем закону, чл. 404. ст. 1. т. 4. ЗКП (II, 2, 1a и 2a); доказа који

(1) Лукић Р. и Кошутић Б., Увод у право, Београд 1975, стр. 322.

немају својство нових доказа у смислу чл. 404. ст. 1. т. 4. ЗКП (II, 2, 16, 26 и 36); продуженог кривичног дела (II, 2, 1ц и 2ц); непосредног доказивања лажног исказа вештака (II, 3, б); дужности прибављања нових доказа (II, 3ц) и немогућности оштећеног као тужиоца да поднесе захтев за понављање кривичног поступка (II, 4, а).

Што се тиче самог поступка по захтеву понављања, тумачење законца запажамо код ставова који се односе на: извињање чињеница без присуства окривљеног и његовог браниоца (II, 6, 16 и 26); оцену доказа наведених у захтеву за понављање кривичног поступка (II, 6, 1ц и 2ц) и правила која важе за нови поступак (II, 6, 1е).

Упоредивања изложених ставова показују да се међу њима јављају значајне разлике иако они, у суштини, припадају истом облику тумачења права у ужем смислу речи. Наиме, у зависности од природе правне норме која се тумачи, одн. од степена њене одређености или општости, неки ставови врховних судова дају објашњење законских формулација и појмова (напр. истицање свих последица до којих доводи правоснажност претходних одлука код неправог понављања кривичног поступка), а други дају правну оцену одређених фактичких околности које могу или не могу бити основ за улагање захтева за понављање кривичног поступка. Значај и једног и другог облика тумачења је веома велики. Међутим, док је код првих случајева тумачење закона у извесном смислу дефинитивно јер не наговештава могућност нових спорних питања, код других случајева број спорних питања никада не може бити исцрпљен из једноставног разлога што се они баве тумачењем одређених фактичких околности које не могу бити правом у потпуности предвиђене, нити обухваћене. То је, истовремено, и разлог што се потреба за тумачењем првих случајева јављала сасвим ретко, док је код других случајева, бар неких од њих, пракса различито поступала што је доводило до неједнаке примене права. Оваква ситуација постојала је нарочито онда када се захтевало понављање кривичног поступка на основу чл. 404. ст. 1. т. 4. ЗКП, тј. када се изнесу нове чињенице или се поднесу нови докази који су сами за себе или у вези са ранијим доказима подобни да проузрокују ослобођење лица које је било осуђено или његову осуду по блажем или строжем кривичном закону или осуду лица које је било ослобођено од оптужбе, одн. против кога је ван случајева из чл. 402. ЗКП оптужба одбијена. Тако поједини аналитичари судске праксе истичу да „поводом поднетих захтева за понављање кривичног поступка са приложеним налазом и мишљењем вансудских стручњака, судови поступају на различите начине: једни алимине такве захтеве одбацују (чл. 407. ст. 1. ЗКП); други алимине такве захтеве усвајају и дозвољавају понављање кривичног поступка (чл. 408. ст. 1); трећи „оцењују“ налаз и мишљење вансудских стручњака и на основу те „оцене“ одлучују поводом захтева (негативно или позитивно), а четврти спроводе неке извијаје (чл. 407. ст. 2)“⁽¹⁾.

По мишљењу истог аутора, ниједан од наведених начина поступања није ни правилан нити законит, већ решење треба тражити полазећи од основног и главног начела кривичног процесног права, од начела исти-

⁽¹⁾ Петрић, Б. 1, Мишљење стручњака и понављање кривичног поступка, Гласник Адвокатске коморе Војводине, 1977, бр. 3, стр. 11.

не.⁽²⁾ Тако, да би налаз и мишљење вансудских стручњака био подобан као нов доказ или чињеница за понављање кривичног поступка, мора да се заснива на некој новој чињеници или доказу који није био познат судским вештацима који за тај доказ нису знали, јер или није постојао или није био доступан или им, из било којих разлога, није био презентираан, тако да га нису узели уобзир и ценили колико је он уопште релевантан. То значи да различита интерпретација чињеница и доказа који су били познати судским вештацима објективно не представља ни нов доказ ни нову чињеницу која би оправдала понављање кривичног поступка.⁽³⁾ Други теоретичари изражавају исти став; наиме, да се „повнављање поступка може тражити на основу нових чињеница и доказа одређеног квалитета, али се понављање не може тражити на основу новог тумачења ранијих доказа“.⁽⁴⁾

Ставови судске праксе су истоветни са изложеним теоријским мишљењима у погледу оцене о постојању или непостојању нових чињеница и нових доказа који су подобни или нису подобни да доведу до понављања кривичног поступка. Међутим, значај судске праксе је и код овог питања велики јер се њеним примерима животних околности (као што је, пребацивање већег дела кривице једног осуђеног на другог) поткрепљују теоријска мишљења која овај разлог за понављање поступка оцењују само начелно.

У оквиру ове групе ставова судске праксе налазимо и друга значајна тумачења, као што су: неподесно доказивање лажног исказа сведока, дужност прибављања нових доказа, извиђање чињеница без присуства окривљеног и браниоца, оцењивање доказа и др.

2. Тумачење правних празнина

У кривичном процесном праву правне празнине нису тако бројне. Оваква ситуација наговештена је већ у чл. 1. и 2. ЗКП који прописује да „овај закон утврђује правила којима се осигурава да нико невин не буде осуђен, а да се кривцу изрекне привична санкција под условима које предвиђа кривични закон и на основу *законито спроведеног поступка*“ (чл. 1) и да кривичну санкцију може учиниоцу кривичног дела изрећи само надлежан суд у поступку који је покренут и спроведен по Закону о кривичном поступку (чл. 2). Смисао принципа законитости у границама кривичног процесног права је у томе што својим присуством даје *правни карактер* кривичном поступку и његовим институтима.⁽¹⁾ Међутим, правне празнине су, ипак, могуће и у овој грани права. На овоме месту неће бити указано на разлоге појаве правних празнина у кривичном процесном праву, нити ће се оне систематски изложити, него ће се издвојити само оне правне празнине које су карактеристичне за институт понављања кривичног поступка.

Потреба за тумачењем правних празнина код овог института појавила се како у погледу случајева код којих је допуштено понављање,

⁽²⁾ Ibid.

⁽³⁾ Петрић, Б. 1, *оп. cit.* стр. 12.

⁽⁴⁾ Васиљевић Т., *Коментар Закона о кривичном поступку*, Београд, 1977, стр. 490.

⁽¹⁾ Димитријевић Д., *Кривично процесно право*, Београд, VI изд., стр. 44, 45.

тако и код самог тока понављања кривичног поступка. Међутим, ради оцене ових тумачења које је дала судска пракса и њиховог сврставања у одребене облике тумачења правних празнина, мора се поћи од општих теоријских ставова о томе да се попуњавање правних празнина постиже тумачењем у ширем смислу. При томе је од посебног значаја став да се „код тумачења у ширем смислу делимично врши и замена датог језичког значења другим, које није дато“, одн. да се „постојећа норма формулише на нов начин, тако да обухвата и оне случајеве који нису обухваћени њеним непосредним, изричним језичким значењем, иако је то значење у ствари такво да посредно обухвата и такве случајеве“.⁽¹⁾

Први случај таквог широког тумачења правне празнине налазимо у пресуди Врховног суда Хрватске, Кж 670/71-3 од 24. VI 1971. године (II, 1)⁽²⁾, у којој је заузет став да се може поновити и кривични поступак који је окончан решењем о изрицању мере безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи, иако чл. 404. ЗКП предвиђа само понављање кривичног поступка који је окончан правоснажном пресудом. Међутим, како се решење о примени мере безбедности, с обзиром на чл. 493—494 суштински појављује као мериторна одлука у вези са извршеним кривичним делом она се у погледу чл. 404. ЗКП мора изједначити са пресудом.⁽³⁾ У овом случају је као облик тумачења правне празнине примењена *аналогија* која је, у ствари, логички нужна кад социолошка анализа покаже да у оба случаја (и ситуације регулисане правом и правне празнине) постоји истоветан интерес који се штити истом нормом.⁽⁴⁾

Код самог поступка по захтеву за понављање јављају се две правне празнине. Прва од њих тиче се рока за понављање кривичног поступка у случају да је он окончан решењем. Наиме, Закон о кривичном поступку прописује рок од 6 месеци за понављање на штету осуђеног само у случају да је поступак окончан правоснажном пресудом (чл. 405. ст. 2), док за понављање кривичног поступка који је окончан решењем нема посебне законске одредбе. У пресуди Врховног суда Србије Кж II 258/75 од 13 V 1975. године (II, 5, б) изражено је схватање да је ова врста понављања кривичног поступка (на штету осуђеног), када он није довршен пресудом дозвољена и после протека рока од 6 месеци од сазнања за нове чињенице и нове доказе.

У описаном примеру тумачење правне празнине остварено је путем *разлога супротности* (*argumentum a contrario*). Наиме, код овог тумачења се „утврђује да правна норма обухвата извесне случајеве, док случај који представља правну празнину није обухваћен њом. Пошто је норма предвиђена само за случајеве које обухвата, значи да се не може применити на остале случајеве које не обухвата. За ове друге случајеве треба применити норму која је супротна од ове“.⁽⁵⁾

(1) Лукић Р. и Кошутих Б., *op. cit.* стр. 389, 390.

(2) У теорији се као пример тумачења ове правне празнине наводи пресуда Врховног суда Србије из 1967. године, Кж 673/67; Васиљевић Т., *op. cit.* стр. 486.

(3) Васиљевић Т., *op. cit.* стр. 486; Цвијовић О. и Поповић Д., Закон о кривичном поступку са коментаром, Београд 1977, стр. 309.

(4) Лукић Р. и Кошутих Б., *op. cit.* стр. 380.

(5) Лукић Р. и Кошутих Б., *op. cit.* стр. 376, 377.

Код приказаног случаја, као и код других код којих је примењен *argumentum a contrario*, вредност овог метода није одређена чисто логичким путем, већ само одговарајућим циљем тумачења.⁽²⁾

Друга правна празнина појавила се код питања да ли је против решења којим се дозвољава понављање кривичног поступка допуштена жалба или није допуштена. Међутим, у овом случају постојање правне празнине је само привидно јер је питање ове жалбе регулисано у чл. 394. ЗКП у оквиру жалбе на решење, као општег института. Поменућа одредба прописује да „против решења истражног судије и против других решења суда донесених у првом степену, странке и лица чија су права повређена могу изјавити жалбу увек кад у овом закону није изрично одређено да жалба није дозвољена“. Пошто за случајеве одбацивања, одбијања, као и прихватања захтева за понављање поступка жалба није ниједном одредбом искључена, примењује се наведени општи пропис. Према томе, ова „правна празнина“ покривена је општом правном нормом која регулише институт жалбе на решење, те и нема потребе за њим тумачењем. Супротно томе, посебно истицање жалбе у одредбама које регулишу понављање кривичног поступка било би сувишно.

Ставови теорије о допуштености жалбе на одлуку суда о захтеву за понављање кривичног поступка нису јединствени. У неким случајевима се признаје дозвољеност жалбе вишем суду против свих одлука поводом захтева за понављање кривичног поступка; наиме, против решења о одбијању, одбачају или задовољавању тог захтева.⁽¹⁾ Други аутори наводе могућност жалбе само у погледу решења о одбацивању захтева за понављање кривичног поступка⁽²⁾, док се код трећих наводиса амо допуштеност жалбе против решења о притвору⁽³⁾ који се одређује по предлогу јавног тужиоца у случају када решење о понављању кривичног поступка постане правоснажно, а дође до обуставе извршења казне (чл. 408. ст. 5. ЗКП).

Међутим, треба рећи да је судска пракса дала и једно допунско тумачење које не срећемо у теорији када се поставља питање о допуштености наведене жалбе. Тако је применом логичког тумачења судска пракса истакла да се и према спосебним одредбама Закона о кривичном поступку подразумева могућност жалбе на одлуку суда о прихватању захтева за понављање поступка јер се у чл. 408. ст. 5. наводи *правоснажност решења* којим се дозвољава ово понављање.

3. Ставови који парафризирају закон

Код ове групе ставова није долазило до тумачења закона, већ само до понављања његовог аутентичног текста. Наиме, у овим случајевима тумачење права није ни било потребно јер су законске одредбе потпуно јасне и одређене, али је у судској пракси и поред тога долазило до њихове погрешне примене или су се странке на њих погрешно позивале

(2) Лукић Р. и Кошутаћ Б., *op. cit.* стр. 378.

(1) Васиљевић Т., *op. cit.* стр. 496.

(2) Петрић Б. 2, Закон о кривичном поступку објашњен судском праксом, Београд 1977, VII изд., стр. 318.

(3) Димитријевић Д., *op. cit.*, стр. 315; Петрић Б. 2, *op. cit.*, стр. 319.

приликом подношења редовних, одн. ванредних правних лекова. Тако је, на пример, закон потпуно јасан када у чл. 405. ст. 1. наводи да захтев за понављање кривичног поступка могу поднети странке и бранилац, а *после смрти* осуђеног захтев у његову корист могу поднети јавни тужилац и лица наведена у чл. 360. ст. 2. ЗКП (брачни друг, сродник по крви у правој линији, усвојилац, усвојеник, брат, сестра и хранилац). Према томе, отац осуђеног као сродник по крви, па и његов пуномоћник, овлашћен је да поднесе захтев за понављање кривичног поступка само после смрти осуђеног, а не и за његова живота (II, 4, б).

Као примери оваквих ставова могу се навести још: случај када је код изрицања јединствене казне за дела у стицају узета у обзир и пресуда која још није постала правоснажна, чиме је остварена повреда одредбе чл. 401. ст. 1. т. 1. ЗКП (I, 1, а); несаслушавање противне странке код неправог понављања кривичног поступка (I, 2, а), при чему је повређен чл. 401. ст. 5. ЗКП, као и пропуст суда да у новом поступку одлучи о ранијој пресуди било да је делимично или у целини стави ван снаге или да је остави на снази, када је повређен чл. 409. ст. 3 (II, 6, 2е). Сличне примере код којих се само наводи неспорна садржина законског текста налазимо и у погледу неких других института: надлежност суда, чл. 406. и 555. ст. 3. (II, 6, а); утицаја застарелости на понављање кривичног поступка где се има у виду чл. 405. ст. 3. ЗКП (II, 7), као и понављање кривичног поступка поводом захтева за заштиту законитости по чл. 423. ЗКП (II, 8).

4. Ставови који су претеча законских иновација

У нашем кривичном процесном праву, као и правном систему уопште, ретки су случајеви да је неки став суда или теорије претходно извесним законским поставкама. Такав изузетан пример налазимо у Објашњењу радне групе за проучавање проблематике новелираног ЗКП која је формирана у Врховном суду Хрватске. Ова група је још 1969. године дала препоруку да се код неправог понављања кривичног поступка приликом враћања списка првостепеном суду приложи и нова пресуда да би, у случају нових поступака, други суд имао у виду да је већ дошло до примене прописа чл. 401. (I, 2, ц), а што је усвојио тек Закон о кривичном поступку од 1976. године. Наиме, овај закон прописује у чл. 401. ст. 6. да ће се, у случају да су приликом изрицања једне казне за дела у стицају узете у обзир и пресуде других судова, оверени препис нове правоснажне пресуде доставити и тим судовима. Образложење које је дато за ову законску иновацију истоветно је са оним што је закључила поменута радна група. Истина, ово образложење се односи на одредбу о достављању овереног преписа правоснажне пресуде судовима чије су пресуде узете у обзир приликом одмеравања јединствене казне за дела у стицају (чл. 356. ст. 6. ЗКП), али је, исто тако, наглашено да такво образложење важи и за иновацију код неправог понављања кривичног поступка: „Одредба садржана у новом ставу има практичну сврху да се у случајевима кад суд изрекне једну казну применом чл. 48. КЗ остали су-

дови чије су пресуде у питању обавесте о томе да су казне које су изrekli обухваћене у новој пресуди. Пракса, наиме, указује да услед необавештености ових судова о изрицању јединствене казне од стране неког другог суда не ретко долази до повреде закона на тај начин што се казне које су већ укључене у јединствену казну поново узимају у обзир приликом новог суђења и поново обухватају у јединственој казни“.⁽¹⁾ Из оваквог образложења се види да је законодавац био мотивисан управо оним разлозима на које је указала судска пракса.

Изложени примери показују да се у пракси често јављала потреба за тумачењем закона било због уопштених или непрецизних правних норми, било због постојања правних празнина (*lacuna juris*). Услед тога су врховни судови у процесу примене права истовремено изграђивали и ставове који су представљали неопходну допуну законског текста. Реч је, у ствари, о креативној примени права која је за резултат имала не само решење конкретног случаја, већ и давање путоказа за правилну примену права. Са таквим својствима изложена судска пракса је од значаја не само за оне који примењују право, већ и за оне који проучавају институт понављања кривичног поступка у свом тоталитету — као скуп правних норми које га регулишу и њихову реализацију у пракси.

др Загорка Симић — Јекић

⁽¹⁾ Образложење Нацрта Закона о изменама и допунама Законика о кривичном поступку, Београд 1975, стр. 67.